

6. 10. 2003

ID: 22086

Rozhodování rejstříkového soudu

Podle ustanovení § 200b odst. 2 o. s. ř. rozhoduje rejstříkový soud o obsahu zápisu bez jednání usnesením. Jestliže však je v řízení třeba provádět dokazování, musí soud k jejich provedení svolat jednání a umožnit účastníkům řízení, aby se k prováděným důkazům vyjádřili.

Podle ustanovení § 200b odst. 2 o. s. ř. rozhoduje rejstříkový soud o obsahu zápisu bez jednání usnesením. Jestliže však je v řízení třeba provádět dokazování, musí soud k jejich provedení svolat jednání a umožnit účastníkům řízení, aby se k prováděným důkazům vyjádřili.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 718/2002, ze dne 29.1.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci návrhu na povolení zápisu změn A. P., a.s. v likvidaci, do obchodního rejstříku, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. F 78591/99/B-53, za účasti Městského státního zastupitelství v Praze, Praha 2, Lazarská 4, o dovolání navrhovatelky, proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. května 2002, č.j. 7 Cmo 419/2000-882, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. května 2002, č.j. 7 Cmo 419/2000-882 zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením potvrdil odvolací soud usnesení Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 28.3.2000, č.j. F 78591/99/B 53-703, kterým tento soud zamítl návrh ze dne 18.10.1999 na povolení zápisu prodeje části podniku navrhovatelky (tzv. N. A.) smlouvou uzavřenou dne 22.6.1998 mezi navrhovatelkou a G. C. B., a.s., se sídlem v P. 1, H. 18, IČ ... (dále jen „posuzovaná smlouva“), do obchodního rejstříku.

V odůvodnění svého usnesení odvolací soud uvedl, že věc posuzoval podle obchodního zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000, neboť smlouva, na jejímž základě se navrhovatelka domáhala zápisu změn do obchodního rejstříku, byla uzavřena před tímto datem a nespadá pod ustanovení čl. VIII. zákona č. [370/2000](#) Sb.

Dále konstatoval, že smlouvou o prodeji podniku se zavazuje prodávající převést na kupujícího vlastnické právo k věcem, jiná práva a jiné majetkové hodnoty jež slouží k provozování podniku a kupující se zavazuje převzít závazky prodávajícího související s podnikem a zaplatit kupní cenu (§ 476 odst. 1 obchodního zákoníku - dále též jen „obch. zák.“). Podle § 477 odst. 1 obch. zák. přecházejí na kupujícího všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje.

Ustanovení § 477 až 486 obch. zák. platí i pro smlouvy, jimiž se prodává část podniku, tvořící samostatnou organizační složku (§ 487 obch. zák.). Smlouva, již se prodává část podniku, má stejný

právní režim, jako smlouva o prodeji podniku. Významné je především přesné vymezení převáděné části podniku a s ní souvisejících práv a závazků. Podle § 5 obch. zák. se podnikem rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit. Podnik je tedy celkem organizovaným za účelem dosahování zisku.

V posuzované smlouvě není zcela jednoznačně vymezeno, zda se jí převádí podnik nebo jeho část, tj. předmět prodeje. V uvozujícím ustanovení „prodávající v souladu s rozhodnutím souhlasil s prodejem a kupující s koupí N. A. coby zavedeného podniku za podmínek uvedených v této smlouvě.“

Podle článku 2.1 smlouvy kupující kupuje „od prodávajícího N. A., která sestává výhradně z obchodních aktiv a obchodních pasiv.“ V rámci definování jednotlivých pojmů ve smlouvě je „N. A.“ definována jako část podniku prodávajícího, která tvoří ve smyslu § 487 obch. zák. samostatnou organizační jednotku prodávajícího známou jako AGB 1, vytvořenou se souhlasem Č. n. b. a v souladu s rozhodnutím správce, která je podrobněji popsána ve stanovách prodávajícího a v organizačním řádu, o němž se zmiňuje, a která sestává výhradně z obchodních aktiv a obchodních pasiv.“

Obchodní aktiva jsou ve smlouvě definována jako „aktiva podle rozvahy a aktiva neuvedená v účetní rozvaze“ a obchodní pasiva jako „pasiva podle rozvahy a pasiva neuvedená v účetní rozvaze.“

Podle § 21 stanov navrhovatelky platných od 24.4.1997 se navrhovatelka člení na organizační složky, kterými jsou „a) AGB 1 b) AGB 2.“ podrobnosti stanoví organizační řád banky, který projednává a schvaluje představenstvo.

Organizační řád navrhovatelky přijatý rozhodnutím nuceného správce dne 15.5.1997 zmiňuje organizační složky AGB 1 a AGB 2 téměř výlučně ve článku III. (organizační struktura) a článku IV. (zásady řízení) s tím, že organizační složka AGB 1 se člení na organizační útvary, kterými jsou sekretariát, odbor obchodní a odbor provozní. Ze schématu organizační struktury celé navrhovatelky plyne, že AGB 2 je členěna na řadu divizí (generálního ředitele, správní, finanční, malého bankovníctví, informačních služeb, velkého bankovníctví), jež jsou dále členěny na odbory, resp. úseky, přičemž v rámci divize malého bankovníctví jsou oblastní pobočky (celkem 12). Jako předmět podnikání navrhovatelky jsou v obchodním rejstříku zapsány bankovní činnosti podle zákona č. [21/1992](#) Sb.

Na jednom místě smlouvy je tedy předmět převodu nazýván podnikem, na druhém místě pak částí podniku. Kromě toho není předmět převodu definován ve smyslu § 476 odst. 1 a § 487 obch. zák. „Z definování N. A. plyne, že sestává pouze z obchodních aktiv a obchodních pasiv, fakticky z aktiv a pasiv. Lze souhlasit s názorem soudu prvního stupně, že z hlediska ustanovení § 5 obch. zák. nemohla být N. A. samostatnou organizační složkou podniku, neboť část znaků podniku ve vymezení předmětu převodu chybí a nemohla být tedy předmětem smlouvy o prodeji části podniku. Podnik nemůže být představován pouze aktivy a pasivy, neboť jde o soubor všech složek podnikání - hmotných osobních i nehmotných, což platí i pro část podniku tvořící samostatnou organizační složku.“

Z dokladů předložených navrhovatelkou v řízení před soudy obou stupňů a z dokladů předložených dalšími osobami (i tyto doklady může soud v řízení podle § 200a odst. 2 občanského soudního řádu - dále též jen „o. s. ř.“ - posuzovat) je zřejmé, že se nejedná o skutečné rozdělení podniku navrhovatelky na dvě organizační složky se všemi znaky podniku, resp. jeho části, ale pouze o věcné oddělení.

Zatímco AGB 2 má všechny znaky podniku či jeho části z hlediska předmětu podnikání navrhovatelky zapsaného v obchodním rejstříku jakož i plynoucího ze zákona o bankách, AGB 1 tyto znaky nemá. Podnikáním banky jsou bankovní služby a činnosti s nimi související a případné samostatné organizační složky podniku představující jeho části musí samy o sobě nějakým způsobem naplňovat podnikatelskou činnost vztahující se k celému podniku banky. Část podniku tudíž netvoří taková organizační jednotka, jež je představována toliko pasivy a aktivy bez dalších složek podnikání a tudíž při převodu takové části podniku nejde o prodej podniku dle § 476 až 487 obch. zák.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že v posuzované smlouvě chybí závazek kupujícího převzít závazky prodávajícího související s tvrzenou částí podniku. Nelze souhlasit s tvrzením odvolatele, že tento závazek vyplývá z obsahu celé smlouvy. Závazek musí být jednoznačně vyjádřen, i když nikoli přímo slovy „převzetí závazku.“

Pokud jsou pojmy obchodní aktiva a obchodní pasiva jako předmět převodu v posuzované smlouvě definovány, pak toliko z těchto definic ještě neplyne vyjádření vůle kupujícího závazek převzít, navíc jejich definice je jen v rovině účetní (pasiva a aktiva), nikoli v rovině právní (pohledávky a závazky). Obsah těchto pojmů není totožný. Odvolací soud se ztotožňuje se závěry Nejvyššího soudu obsaženými v rozhodnutí sp. zn. Odon 34/93, uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 30/1997, podle kterého má-li jít o smlouvu o prodeji podniku, musí tato smlouva obsahovat podstatné části stanovené v § 476 odst. 1 obch. zák., v daném případě převzetí všech závazků prodávajícího souvisejících s podnikem nebo jeho částí.

Podle § 488 odst. 1 obch. zák. jestliže prodá osoba zapsaná v obchodním rejstříku podnik, navrhne povolení zápisu o prodeji podniku nebo jeho části do tohoto rejstříku. Protože posuzovanou smlouvu nelze považovat za smlouvu o prodeji části podniku, nelze takový prodej do obchodního rejstříku zapsat.

Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka v otevřené lhůtě dovolání. Jako důvod dovolání označila nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem a odnětí možnosti jednat před soudem.

V dovolání uvedla, že vzhledem k tomu, že odvolací soud postoupil soudní spis Obvodnímu soudu pro Prahu 1 pro jiné soudní řízení, bylo odvolací řízení zahájeno až v roce 2002 a proběhlo proto podle občanského soudního řádu platného (správně účinného) od 1.1.2001.

Za nesprávné právní posouzení považuje dovolatelka závěr odvolacího soudu, že v posuzované smlouvě není definován předmět převodu a že posuzovaná smlouva není smlouvou o prodeji části podniku neboť „prodávaná část podniku není samostatnou organizační složkou a podnik dovolatelky

nebyl rozdělen na samostatné organizační složky se všemi znaky podniku ve smyslu § 5 obch. zák.“ Napadá i závěr odvolacího soudu, že posuzovaná smlouva neobsahuje závazek kupujícího převzít veškeré závazky dovolatelky související s prodávanou částí podniku.

Dle názoru dovolatelky byla AGB 1 v den uzavření posuzované smlouvy samostatnou organizační složkou a umožňovala tak smluvním stranám uzavřít o ní smlouvu o prodeji části podniku.

Obchodní zákoník ani jiný zákon nevymezuje samostatnou organizační složku podniku. Dále dovolatelka uvedla, že dle jejího názoru opřené o ustálenou judikaturu a názory právní teorie (aniž uvedla které judikáty či autory má na mysli), patří mezi základní znaky organizační složky podniku - určitá nezávislost z podniku vyčleněné samostatné organizační složky na ostatních částech podniku a tomu odpovídající organizační vydělení takovéto složky vůči ostatním částem podniku, popřípadě samostatná účetní evidence odpovídající přiřazeným aktivům a pasivům (hmotným, nehmotným a osobním složkám části podniku) anebo popřípadě zvláštní personální a managerská struktura, - odlišitelnost a oddělitelnost takovéto organizační složky od ostatních částí podniku na základě určitého kritéria (např. zvláštní předmět činnosti), - skutečnost, že takováto organizační složka je tvořena souborem hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání.

Dovolatelka je přesvědčena, že tyto znaky AGB 1 z následujících důvodů splňuje:

a) Samostatné části podniku upravovaly již před uzavřením posuzované smlouvy vnitřní organizační předpisy dovolatelky a její stanov. Přitom organizační a jiné záležitosti týkající se těchto částí upravovaly zejména Statut organizační složky AGB 2 a Omezení činnosti organizační složky AGB 1. Ze stanov dovolatelky a z vnitřních organizačních předpisů, na které odkazuje posuzovaná smlouva, podle názoru dovolatelky jednoznačně vyplývá, že AGB 1 a AGB 2 splňovaly základní znaky samostatné organizační jednotky ve smyslu ustanovení § 487 a § 5 obch. zák.

b) Dovolatelka vedla pro AGB 1 a AGB 2 samostatnou účetní evidenci a každá z těchto složek měla své vlastní personální i managerské obsazení.

c) AGB 1 a AGB 2 měly každá svůj vlastní předmět činnosti, přičemž předmětem činnosti AGB 1 bylo provádění bankovní činnosti a předmětem činnosti AGB 2 byla správa aktiv a pasiv.

d) AGB 1 i AGB 2 byly obsahově tvořeny souborem hmotných, nehmotných i osobních složek podnikání ve smyslu § 5 obch. zák. Posuzovaná smlouva v článku 1.1 uvádí, že AGB 1 (označená jako N. A.) tvoří část podniku dovolatelky, která je ve smyslu § 487 obch. zák. samostatnou organizační složkou podniku a tvoří ji výhradně obchodní aktiva (Business Assets) a obchodní pasiva (Business Liabilities), což jsou pojmy definované pouze pro účely posuzované smlouvy. Dovolatelka tvrdí, že AGB 1 tedy nesestává, jak uvádí odvolací soud, pouze z obchodních aktiv a obchodních pasiv bez dalších složek podnikání. Definice spolu s dalším obsahem posuzované smlouvy jednoznačně stanoví, co je součástí těchto pojmů a u těchto jednotlivých součástí je pak, mimo jiné, výslovně zakotveno, že jsou součástí N. A. - viz např. definice termínu ostatní pasiva (Other Liabilities) či zákaznické vklady (Customer Deposits). Článek 5 posuzované smlouvy uvádí, že na kupujícího přecházejí rovněž práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům a článek 4.1 posuzované smlouvy uvádí, že předmětem prodeje je rovněž duševní vlastnictví, které se týká prodávané části podniku, včetně obchodního jména A. a loga AGB. Z obsahového vymezení AGB 1 v článku 1.1 posuzované smlouvy v kontextu s jejím ostatním obsahem (viz např. čl. 5 nebo článek 4.1) zřetelně

vyplývá, že převáděná část podniku byla tvořena souborem hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání užívaných pro účely vymezení podniku obchodním zákoníkem.

Dovolatelka rovněž tvrdí, že posuzovaná smlouva obsahuje všechny podstatné náležitosti smlouvy o převodu části podniku. Závazek kupujícího převzít závazky prodávajícího související s částí podniku nejen zcela jednoznačně vyplývá z kontextu smlouvy, ale je v ní přímo zakotven. Článek 1.1 této smlouvy totiž stanoví, že kupující kupuje N. A. tvořenou obchodními aktivy a obchodními pasivy. Z definice obchodních pasiv vyplývá, že tento pojem zahrnuje i veškeré závazky prodávajícího související s prodávanou částí podniku. Pokud tedy posuzovaná smlouva obsahuje závazek kupujícího koupit N. A., jedná se obsahově o závazek ve smyslu § 476 odst. 1 obch. zák. převzít závazky prodávajícího související s prodávanou částí podniku. Tyto závazky prodávajícího jsou jako součást obchodních pasiv jednoznačně zakotveny v dalších ustanoveních posuzované smlouvy a podrobně popsány v jejích přílohách.

Podle názoru dovolatelky nelze ustanovení § 476 odst. 1 obch. zák. vykládat tak, že část textu „kupující se zavazuje převzít závazky prodávajícího související s podnikem“ musí být převzata do příslušné smlouvy, ale tak, že z obsahu smlouvy musí být zřejmé, že takový závazek je ve smlouvě obsažen.

Závěrem k této námitce dovolatelka uvádí, že smluvní vůle účastníků posuzované smlouvy směřovala k uzavření smlouvy o koupi části podniku. Kroky, které účastníci smlouvy učinili po jejím uzavření, pak směřovaly k převodu N. A. jakožto části podniku (a nikoli pouze souboru aktiv a pasiv) na kupujícího a veškerý majetek, práva a závazky včetně pracovněprávních vztahů souvisejících s novou A. byly skutečně převedeny na kupujícího, který je převzal a provozuje již čtyři roky.

Dovolatelka dále namítá, že oba soudy rozhodovaly o povolení zápisu bez jednání. I když takový postup občanský soudní řád připouští, dovolatelka soudí, že v projednávané věci měl zejména odvolací soud jednání nařídit. Soudy ve svých rozhodnutích zpochybnily platnost posuzované smlouvy bez toho, že by zjistily názor účastníků smlouvy. Kromě toho odvolací soud provedl důkaz podáními Sdružení menšinových akcionářů dovolatelky, což měl podle § 122 odst. 1 o. s. ř. učinit při jednání.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17., zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1.2001).

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 13., zákona č. [30/2000](#) Sb., pro řízení ve věcech obchodního rejstříku zahájená na návrh, který byl podán přede dnem účinnosti tohoto zákona, se v prvním stupni použijí dosavadní právní předpisy. O takový případ se jedná i v projednávané věci, když dovolatelka podala návrh na zahájení řízení dne 18.10.1999.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Podle ustanovení § 200b odst. 2 o. s. ř. rozhoduje rejstříkový soud o obsahu zápisu bez jednání usnesením. Takové jednání totiž zásadně stačí k přezkoumání předložených listin a rozhodnutí o návrhu. Jestliže však je v řízení třeba provádět dokazování, jak tomu bylo v projednávané věci, musí soud k jejich provedení svolat jednání a umožnit účastníkům řízení, aby se k prováděným důkazům vyjádřili (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15.5.2002, sp. zn. 29 Odo 793/2001, uveřejněné v časopisu Soudní rozhledy č. 12/2002). V projednávané věci odvolací soud „prováděl dokazování“ posuzovanou smlouvou a dalšími doklady předloženým navrhovatelkou a rovněž listinami předloženými dalšími osobami a na těchto „důkazech“ založil své rozhodnutí. K provedení těchto důkazů však jednání nesvolal a odňal tak účastníkům možnost vyjádřit se k provedeným důkazům. Tímto postupem odňal odvolací soud účastníkům v průběhu řízení možnost jednat před soudem [§ 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.], neboť při posuzování projednávané věci vycházel z důkazů, které řádně neprovedl.

Proto Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), usnesení odvolacího soudu podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem a odst. 2, věty druhé, o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

V další fázi řízení bude soud postupovat podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu o provádění dokazování; při posuzování obsahu listin, kterými bude dokazování provádět, pak bude postupovat podle ustanovení § 266 obch. zák., a to včetně odstavců 2 a 3 uvedeného ustanovení. Při výkladu projevů vůle bude rovněž vycházet ze zásady, že jestliže soud vykládá projev vůle, musí k tomu především vyslechnout účastníky posuzovaného úkonu, popřípadě svědky (srov. nález Ústavního soudu ze dne 6.6.2000 sp. zn. I.ÚS 220/98).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)